

264
förgäprens förklar i den civiliserade
de Verlden. Flere, kanske tyng-
ta förskräckelse i Siderkassens för-
des, hafva ämnat, att by, flod
hafvningar, påförd och Religion
förvaldet ibland de vilka de
atföljas af de grofsta laster i
bländ själmar. Men änderlig
het och utfrågningar ibland
de förnämna, atföljas af bländ
och fattigdom, samt laster och
brott ibland folkets.

265
§ 25. Emellan Nitriga Passio-
ner, Upprätthet, godhet äfka-
ningar; så wälfte en Religion
människa, redurika Alla
Pått Känslor förande äfka-
ningar, och Hjärt, hvilka
i sig själfwa synas affskyd-
ga, kunna snart äfwa
gå till passiva passiva
dum, spel, wärdigt, fupan
de, v. f. Detta gäller om Alla
passioner, att de äfwa att
wara ett "affskydligt nåje", för-
som verlden kallas den,

266
wärdigt till herrskande passioner,
som fört penetrerande människor,
till föderfett. En värdigt men-
niska, snart rättskänsla i fupad
flera, alldeles icke något nåje
uti dum, spel, eller andra fup-
diga till föderfett.

§ 24. Den christna Religionen
består af moraliska Passioner,
som kunna äfwa godhet, godhet
engaget af Guden, i fupenhet
vilken och liferrelsen, hwarige-
nann christen äfwa fupenhet
gar blifwa affskydligt för den
enfaldiga, hvilka, känslor
fupenhet äfwa godhet, godhet
vilken. Men den äfwa fupenhet
fupenhet, hvilka, fupenhet blifwa
en godhet, godhet, godhet
laga fupenhet, godhet, godhet
laga blifwa af dessa nåje
känslor, hvilka, godhet
tann, alldeles, fupenhet, godhet
ne är och föderfett, Religio-
nen för fupenhet, fupenhet
de, och "moraliska", emellan
fupenhet, godhet, fupenhet af
dessa vilken och liferrelsen,
uti hvilka Religionen,

268
21 framträd. Den följande jäde den
Guds vilja. Parligen, Högstämman:
Jag tackar dig Gud, att du haf-
ver fördömt detta, för de vifva och
~~fröknarna~~, Uppmanar det
för de Vårskunniga, och Guds
fälska: I äress icke många
vifva kallade.

269. Det synes sannolikt, att
äppelningen först afficerar
perceptionens organet. Hjernans
derifrån fortplantas intaget
till till perceptionens organet
i förakt, och äfvid fram-
mer en förändring i detta or-
gan, funktionen, denna för-
ändring i perceptionens organet
funktioner, Meddelas sig äfvid
genom nervernas reaktion
till hjernan, och Uppmanas
des. Känslor, begär, tankar.
Så går det till med aflings
begäret, brennins begäret,
vredens, fargen, frastjiv-
kan m. fl. Under rättelser om
makens, eller Barnets, affe-

267
madade död, blis icke i första ågord
bliska föremål för tankens uttan
flyger, som en bixt till hjertat,
och försvakens antingen frins-
ning eller ett flygort i hjertat.
Först efteråt, blis, på det sen
ett föremål för befinning
och eftertanke, och viljans affe-
ningar.

270. Anatomerna må afgöra
om detta intaget på hjertat
meddelas sig genom nervens
sympathetiska, eller genom
någon annan ledare. Intaget
här kommer icke genom des-
vi voluntarie, eller viljan or-
gans, ty hjertat står icke un-
der viljan. Resoluten Uppman
sao de på tillgafte på hjernans
enast Menniskans viljan.
Menniskan kan icke med
viljan, magt Uppmanas eller
dämpa, fargen, på likaså
fruktan, vreden, hatet, om
en menniska blifver, på ja
måtte han vara på till
des på likaså Uppmanas detta
af grunden till duffens på
stående, att Menniskan

icke har liberum arbitrium
i omdeliga ting.
W. De Objectiva själöfver-
genheternas inbördes förhål-
lande.

§ 27. Föresjående underfästning
kunde möjligen gifva af
någon utlysning om för-
hållandet emellan viljan
och förståndet. Rikhet på
här, att viljan är ett resul-
tat af förståndets operatio-
ner. Frågan är af mycket
vigt. Raynoldskele, och
des besträffande beror der-
på. Om viljan här i det för-
ståndet till förståndet, att
en affärdning. Man up-
märks ett begär i viljan,
utan att vidröra profians
organerna. Att ganska all-
öfprövat jag: ignoti nulla
curio. d. v. i. intet begär utan
känslighet eller. Menistkan
kan icke efterträpas när
gvaltning från från icks från
ner ~~ett~~ eller vet af. Deraf

följer, att en affärdning, föreställning
eller begrepp, måtte föregå begä-
ret.
§ 28. Man frågas om denna:
Kan en tanke affärdning, som
icke på minsta vis intresseras
af upmärks ett begär. Vi anta
ga nu för gifvet, att intresse
drift eller profians icke har
sin grund i förståndet, utan
i ett organiska lifvet. Om
en affärdning, en föreställning
eller ett begrepp, verkar
directe på viljan således
att hvarje affärdning eller
begrepp i förståndet måtte
nåddärdigt upmärks ett
begär i viljan, så vore icke
viljan så fri, som Filoso-
fen vill påstå henne. En
Filosofen påstår, att för-
ståndet är oberoende af
viljan, och viljan är till-
deles oberoende af för-
ståndet så att det icke
är en följd af det andra

270
229. Alltså äro här nedan
nämnde själfständiga mag-
tes, af holländsk den ena icke
är beroende af den Andra.
Härtill räknas ännu För-
nuttel Japan och tröjje gaten.
Tatt, Japan, ike är beroende
af någondera, och fulltigen
öfrigt, och inbillnings kraf-
ten, hvilka äfven betrak-
tas som själfständiga mag-
tes inuvid Andens rike, och
är inuvid själens gelut. Om
detta allt är funnt, så skulle
viti menniska själens finna
fyra eller fem själfständiga
och af hvarandra oberoen-
de magtes eller kraftes
förnämmande, hvilka
gämlige skulle utgåna
en föderative stat, unge-
färligen, som Eds förbe-
det i Sveitz. Manne ike
här under ligga någon

271
för hund begraven?
230. Det är väl funnt, att menni-
skans finnen äro få till vida
oberoende af hvarandra
att den blinde kan höra, och
den döfne se, om för det ena
eller Andra finnets organet
affadast, men deraf följien
icke, att Förståndet är allde-
les oberoende af viljan, och
nu stundom tankar förskan-
na, som tyckas vara fridans
de emot den vilja, hvilken
menniskan för tillfället
anser för sin väsendteliga
och egenbarnliga vilja.
Dessa främmande tankar
företagarna ofta has gespa-
ner, som äro beherrskade
af en Passion, till. G. här-
leken som gör menniskans
tankspind, men detta be-
far ingenting annat, om
att de främmande tan-
kar, som förskanma lika
som emot vår egentliga
vilja, kunna vara

277
beroende af en högre magt,
d. i. v. l. följande gränser.
231. Men då alla människans
fropor icke finnas och är en
högskande princip, som be-
håller de afrikanerna
lifsförhållningarna, så bör icke hel-
la i människans själar finnas
flera af de nämnda beroende
de magter, hvilka skulle öfver-
hålla och förtäna deras an-
darna, om det icke finnes en
Regulator, som håller ihop
de afrikanerna. Hela naturen är
så inrättad, att det icke kan
finnas ett system af flera
förmågor, som Centralkraften, som
öfverhåller och reglerar de af-
rikanerna. Så måtte det afsees
i andra världens finnas en
Central magt, som af de
afrikanerna beroende. Ett
människans själar, som är
ett system af krafter, som
är icke heller Centralkraft

278
ten kraften. Men hvilken är den
den Centralkraften, som af
de afrikanerna beroende?
232. Filasofien har en annan
sigt, att förståndet är oberoende
de af ~~förståndet~~ viljan, öfver
som viljan skall vara oberoende
ende af förståndet. Men
detta påstående bekräftar bevi-
sar. Huruledes har Filasofien
påstått, att förståndet
är den högskande principen
i människans, eller den magt
som styr och reglerar i men-
niskans själar; som detta på-
stående bekräftar icke af
Historien, som bevisar, att
Vorden aldrig varit styrd
af förståndliga principer.
Därför måtte afsees
de flesta Filasofier med-
gifna, att det är på men-
niskans, som samman-
till förståndets påstå-
ande. Om detta har

Äga icke kunnat på resa
på filosofernas rätta me-
ning, och det är förstås
samma sak som viljan, eller om det är
viljan, som råder öfver för-
ståndet, eller om dessa tre äro
ett.

§ 33. Så mycket är klart,
att förståndet icke är be-
roende af viljan, ehuru
logikerna kalla förståen-
det praktiskt, eller hjäl-
pländigt. Men skulle man
kunna vilja viljande, och
kunna vilja till tanken
öfver ett ämne, på tankens
sätt. Hvad skulle det kunna
vara för en kraft, som jä-
tes tankarne i gård? Och
det vore något annat
kraft än viljan, som jä-
tes tankarne i gård, skulle
man kunna kalla denna
kraft för förstånds begär

275
Hvad vore det då för skillnad
emellan vilja och förstånd
begär? Men skulle man
kunna en väsendelig vilja
och en praktisk vilja (som
tanke) och dessutom förstånd
begär. Men rätta förhållan-
det är, att, men skulle man
kunna vilja, ehuru
begäran som vilja, ehuru
tanke, såsom vara många-
funda.

§ 34. Att förståndet är icke
hela beroende af viljan
bevisas ibland kunnat des-
af, att men skulle man
kunna viljan, magt vilja
öfver förståndet och för-
stå förståndet genom tan-
kandet. Därunder man en
matematisk räkning ut-
stämning från yordentill
skjönheten, som man vill
skillem skulle väl triangel
konstru, att anställa en
fäst och vidlyftig räkning

276 med det matematiska för-
ståndet, som ^{kan} icke vilje nås
förståndets lika ^{stora} färd i någon
trivna en Filasof, att med lite
Filasofiska förstånd utarbe-
ta ett system i moralen, som
han icke vilje nås för-
ståndet. Alltså är det klart, att
viljan hos Mått är för-
ståndet, det är verklig viljan
som fötter tankar i gån;
Antingen man vill kalla
denne vilja förståndets begrepp
eller gifva den något annat
namn. Alltså: Mått
tänker merändel viljan
275. Men att förstås tänker
ståndens förhållanden, som
man skulle vilja på den
hågen, det beviljas ingenting
annat än att viljan
själf icke är fri. En värd
människa vill icke tänka
and, och vilken hänsyn
anda tänkas. Det ser ut
som skulle de på andra

277
tänkas. Kommer emellertid
vilja; ty det är icke den viljan
som från fatt håller i medeltan
det som för vilja, vilken
Filasofen på kalla för men-
niskans väsende vilja, som
alltid vill det goda och för-
nuftiga (Mått) emellan
han icke vill tillgöra sig för
Egen vilja som för egen
vilja; ja vida Egen vilja
fördigt icke till det som
Mått den vilja, som djup
en eller profundera äga,
han icke brana annat blanda
de tankarna; denna vilja
som Filasofen kallar för
subjektive vilja, fötter de
Anda tankarna i gån.
275. Så vida som Mått
tillgöres sig den goda viljan
som för; ja som på
fåga med Apoteles.
Viljan kallas jag, men
förstås, att för det
goda finnes jag icke

278
Men denna vilja hade Apatte
En ike gjort till gagnar
speculation, till hade jag en nå
ett annat ställe: Guds besök
i Eden både vilja och gagnar
Efter sitt gamla bekant, men
medan en Christen gör allt
med tankarna, smatt sin bättre
vilja, ja jagis samma Apatte
i gaten ike turad i viljan.

Det vill jag: En Christen vill
ike tänka annat än godt
Men ändå tänker han ofta
and. Hur ifråvar samma
då de som andra tankar varit
smatt hans vilja? De samma
ifråvar tjentat ifråvar passio
nerne, som ettgana den enda
viljan.

279
Frågan om de objectiva
jäl förmågenheter i
händer förhållande är af
mycket viigt i dogmati
sär, en del av thealagens
följa de tjentlösa Filo-

279
sajerna i Menistko fjälum, ända.
Filosoferna hafva länge sedan
uphäfvet det kretsket den
lyngret om viljan aförna
ga i Andeliga ting, och theala
gerna äro just på god väg
att göra det samma. De till
Ex. Vårdike stället två tredje
delar af Fran i Förståndet
och en tredje del i viljan
ja måtte den frågas af
fört, huruvida Förståndet
och viljan äro Oberoende
af hvarandra. Äro de af
hvarandra Oberoende, ja
samma det lättligen kunde
att den del af Fran, som
sittes i Förståndet, är obe
roende af den del, som
sittes i viljan, ike samsam
den delen af Fran, som sittes
i viljan, som vara obe
roende af Förståndet Fran.
278. Således skulle en
faldig bondplikt, som
ike har någon fördel

288
Kunnskap i Förståndet, kunna
kopra en foliggörande Tro,
smides den foliggörande
deln af Troen, (Fiducia), för
nådas fitta i viljan. Å andra
sidan skulle en högland The-
ologisk Doctor, med sin vidt
omfattande Kunnskap i För-
ståndet, möjligtvis kunna
faktora den foliggörande
Troen. Hurå påger det icke
för icke den höglande Doc-
torn kända Gud bättre än
den enfalviga Bondflyktan?
Så tro Alla, som hafva en öf-
fentoritet i Tro i genutken,
att den höglande Doctorn
känner Gud bättre, än den
enfalvige, och följakteli-
gen måtte han bättre än
någon annan veta huru
stunniska skall blifva
folig. Men om en Doctor
är en fritänkare, som
trov helt annat, än hvad

289
han prediker, kan han
då visa fyrdere vägen till
Himmelens. Om icke Doctorn
sjelf har en foliggörande
Tro, kan han då predika
för Andra om den foliggö-
rande Troen?
230. Säkens slutfattas kan
som god af den salfke
Larar, att Förståndet och vil-
jan äro af hvarandra
oberoende. Men om vi nu
antaga, att Förståndet är be-
roende af viljan hvilket
kan synes tydligt, ett omni-
stund kan, genom stunderande
förhållninga sig Kunnskapen
och visdom. Ja måtte då
den Theologiska Lärdamen
afse på hvars och
ens vilja, iika som Menis-
kan, genom sin vilja på-
tråffas sig eller på-
få sig, Åla nytbarhet
frille, samt och talen
om icke i ett, åtminstone

282
ett annat fukt, kvantell
kan af naturen, som hafva
enlag och fallakt. Om nu
äfrer den saliggörande Tron
beror af Guds vilja,
så kan vilken som helst
blifva salig, bara han vill.
Således kan blifva salig
genom speculation, pyllkan-
den kan blifva salig genom
att se på ett beständigt
Gudsverkens verk blifva
salig. När kan på se på i vår
luft. o. j. v.

240 Inbillnings kraften är för
dett. mest beroende af viljan, ty
inbillning är en föreställning, som
man gör sig själv, och det man
gör själv, det gör man med vett
och vilja. Likväl är inbill-
ningen alltid en product af den
vilja som man för tillfället
fasthåller i medvetandet för
sinn sin. Inbillningens be-
ror oftast af en Passion hvil-
ken mer eller mindre

283
kan göra sig själv. Inbillningen
hos den största ädla upväxtade
föreställningen, att värdet trans-
parer genom på hjärtat. Svart
juskon kan på maggen
vaka den inbillningen, att ma-
kan är otrogen. o. j. v. & jäderna
fall är inbillningens beroende af
en rådande passion. Men i en
dra fall är inbillnings kraften
beroende af viljan, såsom till
ex. elskthet, rikthet, och an-
dra många händer.

241. Minnet är äfrer till det
mesta beroende af viljan, så
att det man gerna vill min-
nas det minns man bäst. Men
äfrer här prelas intresset
riktigt. Svart som mest
intressen, det minns mest, så
länge man sefrer. Stundom
händer dock, att man skulle
vilja åter falla i minnet ett
namn, men på den ges-
gen förgefrer. Och stundom
mått man minnas saker,
som man inte vill minnas.

284
Här är det ätes Passionen
som underhålles minnet. Skäl
le Menneskan glömma föremålet
för sin kärlek, så vore han
lycklig; men så länge Passio-
nen varar, kan han inte
glömma sitt älskade före-
mål. Man måste således gö-
ra den slutatsen af de o-
erfarenhet, vare att Passio-
nen hafva ett stort inflyttan
de på de objectiva själspö-
mogheterna.

285. Att både Minnet och För-
ståndet skärpes genom öfning
är en bekant sak, men att
äfwä Minnet och Förståndet
berör helt och hållet af men-
niskans vilja. Allt så äro
både Minnet och Förstån-
dets operationes behärrade
af viljan, med under-
tag af de fall, då Passionen
underhålles minnet, och
faller tankarne i gång.

286
Man kan här af göra den vig-
tiga slutatsen, att Förståndet,
minnet och Gifbillnings kraf-
ter icke hafva någon själv-
tanke, så vida deras verksam-
het beror af viljan och Passio-
nen. Att Minnet och För-
ståndet kunna skärpas ge-
nom öfning, bevisas, att det
sker genom öfningens
kraft. Det är öfningen som
vinner skärpe på förståndet genom
öfning. Skärpa beror på men-
niskans förmåga, att emat-
tera öfningens och under-
ring. Öfningens öfning kan
föras och tänjas.

287. Om det vore möjligt att
Förståndet kunde tänkas af
egen kraft, och utan viljan
skärpa sig, så vore ett
färdigt Förstånd öfning
självständigt. Men viljan
som utan Passionen glö-
mmande beständes till hand-
ling af Förståndet kunde

286
man kalla "objectiva vilja",
och i Thy fall, kunde man
jaga ett viljan är ett resultat
af "förståndets operationer."
Men hur finnes en sådan
vilja, som bestämmes af för-
ståndet till handling? Må
hända i Filosofens skalle. Men
afur kan påstås, att viljan
bestämmas sig själv. Men låter
ikke bestämmas af sig af någon
annan kraft, hvarken inman,
eller utman. Menniskans själ,
såsom är Filosofens lära om
den fria viljan.

H. Om viljans frihet.

244. För att på viljan absolut
fri, har filosoferna förelagt
ihop skrifte, infierdes, och på-
fjans under den vilja, som
ikke skulle vara Menniskans
egen. Petrelli jages uttryckel-
gen, "att Menniskan har
en vilja, som ikke är kon-

287
nes egen!" Och Martenson kallar
denna vilja för "Egenvilja", som
ikke är Menniskans Egen vilja,
det vill jagu Egenviljan är ikke
menniskans förnuftiga eller mo-
raliska vilja. Men viljans
viga är då "Egenviljan!" eller den
subjektiva viljan, som är and?
och på hvad sätt kan filosofen
bevise, att Egenviljan ikke är
Menniskans Egen vilja?
245. Filosofen erkänner ikke
någon förnuftig djefuel
eller någon and princip utom
menniskans egen förnuftig-
het. Men då kan erkendes,
att den subjektiva eller Egen-
viljan är and. på borde kan
afur bevise, att Menniskans
Egenvilja ikke är Menniskans
Egen vilja. Ty ikke kan nå-
gon förnuftig Menniskans
afstyggas den af, att filo-
sofen iten något skal eller
bivis helt simpelt påstås,

att Egenviljan ikke er Men-
niskens Egers vilja. Om Filo-
safen vil følge af Egenrett-
færdigheten, pådrifvande
tillegnar sig den væsendtliga
eller fornuftige viljan, såsom
for Egen vilja, så borde han
bevise, på hvad grund han
ikke kan tillægna sig den sub-
jectiva viljan, som er and.

246. Her har Egenrettfærdig-
heten på et behændigt fætt
gjort Filasafen fri fra det
moraliske ansvaret. Trykkan-
de det nu bevise, att Egen-
viljan ikke er Mennekens
Egen vilja: så vore han med
det samme befriad ifrån at
ansvar for sin Andes vilja.
Mennekens kann ikke stå
i noget ansvar for en Andes
vilja, som ikke er kennes
Egen. Dette fætt att befria

299
sig ifrån Alt ansvar for den Andes
viljan, var det allra behændiga
fætt, att stiga in i Himmels-
kætt. Men lykkeligt vis kan en-
gan ansægt tænke vore
belæst med en filosof, som
er ett konstant i logikens
och tillika ett fortriffligt frem-
afver afgrændes, som ind-
ger annu en den ~~gætt~~
depporerte Rationalitetens
kann vore. Men min Gunstige
Herre! det går ikke så lätt
kappa afver fælget, såsom
at fætt emellan rike man-
nen och dukoras.

247. Men något bevis for det
påståendet, att Egenviljan
ikke er Egen vilja, hade
borde framdragas, till Ex-
gets, jelfuets eller Forfæ-
ligheten, som hade borde
begränsas: Filosofen hade
borde bevise, att till Forfæ-
ligheten eller Yagets riber